

Informācija par AS „SMP Bank” darbībai 2011.gadā piemītošajiem riskiem, risku pārvaldīšanas mērķiem, metodēm un politikām, kā arī par pašu kapitāla prasībām un iekšējā kapitāla pietiekamību.

Informācija ir sagatavota saskaņā ar „Informācijas atklāšanas un iestādes pārredzamības normatīvajiem noteikumiem” Nr.61, kas apstiprināti ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes (turpmāk - Komisija) lēmumu (no 02.05.2007). Minētā informācija ir daļēji atspoguļota arī dokumentā „AS „SMP Bank” atsevišķie un Koncerna konsolidētie Finanšu pārskati par gadu, kas noslēdzās 2011. gada 31. decembrī” (turpmāk - 2011. Gada pārskats).

Informācija par AS „SMP Bank” (turpmāk – Banka) vadību ir atspoguļota 2011. gada pārskatā (4 lpp.) un kopš tās publiskošanas nav mainījusies. Jāatzīmē, ka 2011. gada 8. novembrī par valdes loekli tika iecelta Irina Cibuļonoka.

Informācija par konsolidācijas grupas sastāvu un konsolidācijas metodēm ir atspoguļota 2011. gada pārskatā, (13-14 lpp.) un kopš tās publiskošanas nav mainījusies.

Kapitāla pietiekamības novērtēšanas mērķis ir nodrošināt, AS „SMP Bank” kapitāla apmēra, elementu un to īpatsvara pietiekamību Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai.

Bankā ir izstrādātas Kapitāla pietiekamības novērtēšanas politika un procedūra. Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa mērķiem Banka pielieto minimālo kapitāla prasības definīciju, kas dota FKTK „Minimālo kapitāla prasības aprēķināšanas noteikumu” Nr.60 (no 02.05.2007) (turpmāk - MKPA) 3.sadaļā, un plāno to pielietot arī turpmāk. Minēto pašu kapitāla definīciju, Banka lieto arī darbības novērtēšanai, risku pārvaldīšanai un citiem lēmumiem attiecībā uz pašreizējo un plānoto darbību.

Bankas pielietotā kapitāla definīcija minimālās kapitāla pietiekamības aprēķināšanas nolūkiem atbilst MKPA 3.sadaļā dotajai definīcijai. Iekšējās kapitāla pietiekamības aprēķināšanas nolūkiem MKPA 3.sadaļas definīcija tiek papildināta ar pārskata gada neauditēto peļņu. Pārskata gada neauditētā peļņa ir pieejama krīzes situācijā, lai īsā laika periodā to izmantotu zaudējumu segšanai no jebkura veidā riskiem.

Būtisko risku identificēšanai tika pielietota ekspertu metode, kā arī pētījumu rezultāti par banku nozarei būtiskajiem riskiem gan pasaules mērogā, gan attiecībā uz atsevišķiem reģioniem. Par būtiskiem riskiem Bankas vadība ir uzskatījusi Kredītrisku, Likviditātes risku, Valūtas risku, Procentu likmju risku, Operacionālo risku (t.sk. juridisko), Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas neatbilstības risku, Valsts risku, Reputācijas risku un Stratēģisko risku.

2011. gadā laikā Banka veica kapitāla pietiekamības novērtējumu, izmantojot " Bāzeles pirmais pīlārs +" pieeju. Risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmērs (turpmāk- iekšējās kapitāla prasības) tiek aprēķināts, summējot sekojošus rādītājus:

- minimālās kapitāla prasības;

- kapitāla prasības riskiem, kuriem nav noteiktas regulējošās minimālās kapitāla prasības. Risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmērs veidojas no atsevišķu risku un pārējo Bankas darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra;
- kapitāla rezerve - kapitāla apmērs, kas ir nepieciešams lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams iespējamu nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā, kā arī lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visa ekonomiskā cikla laikā, t.i., ekonomikas augšupejas periodā Banka izveido kapitāla rezervi zaudējumu segšanai, kas var rasties ekonomikas lejupslīdes periodā.

Minimālās kapitāla prasības aprēķināšanai tiek izmantotas sekojošas zemāk aprakstītas metodes.

Kredītriska kapitāla prasības aprēķināšanai Banka ir izmantojusi standartizētu pieeju, saskaņā ar MKPA prasībām. Kredīta kvalitātes pakāpes noteikšanai visām riska darījumu kategorijām Banka ir nominējusi ārējo kredītu novērtējuma institūciju – *Standard & Poor's Ratings Services*. 2011. gada laikā Banka kredītriska mazināšanai izmantoja tikai piesaistītos noguldījumus.

Banka izvērtē 35 procentu riska pakāpes piemērošanas ar mājokļa hipotēku nodrošināto riska darījumu kategorijai, atbilstību paredzamajai situācijai nekustamā īpašuma tirgū. Ja tiek konstatēta klientu maksātspējas pasliktināšanās, nodrošinājuma vērtības samazinājums, tā realizēšanas grūtības vai citas negatīvas tendences nekustamā īpašuma tirgū vai ekonomikā, nosakot šo riska darījumu kategorijai piemītošā kredītriska segšanai nepieciešamā kapitāla apmēru, Banka piemēro riska pakāpi, kura augstāka par 35 procentu riska pakāpi un kura var atšķirties no standartizētajā pieejā piemērojamām riska pakāpēm.

Bankai ir atļauts neveikt parāda vērtspapīru un kapitāla vērtspapīru pozīcijas riska kapitāla prasības aprēķinus tirdzniecības portfelim, bet piemērot tiem MKPA II sadaļas 2. nodaļā un 3. nodaļas 3. daļā norādītās pieejas kapitāla prasības aprēķinam. Atļaujas uzturēšanas nosacījumi ir noteikti Bankas Tirdzniecības portfeļa politikā un regulāri tiek kontrolēti.

Tirdzniecības portfeļa norēķinu riska kapitāla prasība tika aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 2. daļas nosacījumiem.

Tirdzniecības portfeļa darījuma partnera kredītriska kapitāla prasība tika aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 3. daļas nosacījumiem. Riska darījumu vērtības aprēķināšanai Banka pielietoja sākotnējās vērtības metodi saskaņā ar MKPA 1.pielikuma 3. daļas nosacījumiem.

Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa ārvalstu valūtas riska kapitāla prasība, tika noteikta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 4. daļas nosacījumiem.

Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa preču riska kapitāla prasība tika aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 5. daļas nosacījumiem.

Operacionāla riska kapitāla prasības aprēķināšanai Banka ir izmantojusi pamatrādītāju pieeju, saskaņā ar MKPA prasībām.

Valūtas riskam un operacionālajam riskam Banka ir veikusi vērtējumu attiecībā uz riska līmeņa, kas aprēķināts, ievērojot minimālās kapitāla prasības, pietiekamību ar doto risku saistīto zaudējumu segšanai. Bankas ārvalstu valūtas kopējā atklātā pozīcija pēdējo gadu laikā nav pārsniegusi 5% no Bankas pašu kapitāla. Valūtas riska līmenis, kas aprēķināts, ievērojot regulējošās minimālās kapitāla prasības, 2011. gadā ir bijis pietiekams ar valūtas risku saistīto zaudējumu segšanai. 2011. gadā operacionālā riska minimālā kapitāla prasība tika papildināta ar operacionālā riska iekšējām kapitāla prasībām.

Banka aprēķina atsevišķās iekšējās kapitāla prasības sekojošiem riskiem, kuriem nav noteiktas regulējošās minimālās kapitāla prasības:

- procentu likmju riskam netirdzniecības portfeli;
- koncentrācijas riska ietekmei uz kredītrisku;
- noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskam.

Banka izmanto vienkāršoto metodi procentu likmju riska segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra aprēķināšanai.

Banka izmanto vienkāršoto metodi koncentrācijas riska segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra aprēķināšanai. Papildus Banka ierobežo šādu iespējamo riska darījumu koncentrāciju – prasības pret vienu klientu, prasības pret vienu savstarpēji saistītu klientu grupu, prasības pret klientiem, kuru darbība saistīta ar vienu nozari un tautsaimniecības sektoru. 2011. gada Banka stingri ievēroja koncentrācijas riska ierobežojumus. Pārskati par riska ierobežojumu izpildi regulāri tiek izskatīti Valdē.

Banka izmanto vienkāršoto metodi riska, kas ir saistīts ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra aprēķināšanai.

Pārējo risku sastāva tiek iekļauti: likviditātes risks; valsts risks; reputācijas risks, stratēģiskais risks, kā arī nebūtiskie riski.

Banka, pārējo risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēru aprēķina izmantojot vienkāršoto metodi. Pārējo risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmērs ir noteikts 5% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas.

Banka nosaka kapitāla rezervi, lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams iespējamu nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā, kā arī lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visa ekonomiskā cikla laikā, t.i., ekonomikas augšupejas periodā

Banka izveido kapitāla rezervi zaudējumu segšanai, kas var rasties ekonomikas lejupslīdes periodā.

Banka aprēķina kapitāla rezervi saskaņā ar vienkāršoto metodi, t.i. kapitāla rezerve ir 10% no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas.

Banka, nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā, var izmantot kapitāla rezervi zaudējumu segšanai un uzturēt mazāku kapitāla rezervi, sedzot ar nelabvēlīgo notikumu iestāšanos saistītos zaudējumus ar iepriekš izveidoto kapitāla rezervi. Vienlaikus Banka veic visus nepieciešamos pasākumus, lai piemērotā laika posmā atjaunotu kapitāla rezervi citiem iespējamajiem nelabvēlīgajiem notikumiem, kā arī, lai nodrošinātu, ka Bankas rīcībā esošā kapitāla apmērs ir pietiekams visa ekonomikas cikla laikā. Kad ekonomika atrodas lejupslīdes periodā, kapitāla rezerve tiek izveidota 2% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas. Kad ekonomika atrodas augšupejas periodā, kapitāla rezerve viena gada laikā tiek atjaunota līdz 5% apmēram, bet divu gadu laikā, tiek atjaunota 10% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas. 2011. gadā kapitāla rezerve tika aprēķināta 5% apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas.

Banka kopējo nepieciešamā kapitāla apmēru nosaka, summējot visu risku, kuriem Banka nosaka kapitālu tās kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesā, segšanai nepieciešamā kapitāla apmēru un kapitāla rezervi.

Latvijas Republikas likumdošanā noteikts, ka bankām ir jāuztur minimālais kapitāla pietiekamības rādītājs 8% apmērā. Saskaņā ar Bankas kapitāla pietiekamības novērtēšanas politikas prasībām 2011. gada laikā Bankas regulējošam kapitāla pietiekamības rādītājam jābūt vienādam vai lielākam par 10%. Iekšējam kapitāla pietiekamības rādītājam (minimāla kapitāla prasība un atsevišķās iekšējās kapitāla prasības un kapitāla rezerve) a jābūt vienādam vai lielākam par 8%. Minētie ierobežojumi atbilst Bankas darbības apjomam un profilam un ir pietiekami, lai segtu Bankas darbībai piemītošos riskus. 2011. gada laikā Banka ir stingri ievērojusi šīs prasības.

Bankas kapitāla pietiekamības novērtēšanas politikā noteikts, kā Bankas kapitāla apmēram jābūt pietiekamam Bankas tekošās darbības un nākotnes darbības attīstībai. Kapitāla pietiekamības plānošanas periods ir ne mazāks kā 3 gadi.

Plānojot kapitāla pietiekamību, Banka ņem vērā:

- Bankas darbības prognozi (risku līmeņa prognozi, peļņas prognozi, aktīvu un pasīvu apmēru un struktūras prognozi, klientu vajadzības un Bankas riska darījumu maksimālo apmēru iespējas, stress testu rezultātus);
- Banka akcionāru nostāju (dividenžu politiku, jaunas emisijas iespējas);
- ārējo ekonomisko situāciju un tirgus konjunktūras prognozi.

Bankas pašu kapitāla palielināšanai ir paredzēts izmantot sekojošus avotus:

- Bankas tīrās peļņas palielināšanu;

- papildus iemaksas kapitālā (papildus akciju emisija);
- subordinētā kapitāla piesaistīšanu.

Krīzes situācijas rašanās gadījumā, kad nav izpildīti vai ar lielu varbūtību tiks pārkāpti kapitāla pietiekamībai noteiktie normatīvi, kā arī kapitāla iekšējo prasību ierobežojumi, Banka, kā pirmo soli, paredz izmantot subordinētā kapitāla piesaistīšanu ar Bankas akcionāru palīdzību.

2011. gada laikā Bankas pašu kapitāls plānveidīgi tika palielināts par 2232 tūkst. latu

Banka izmanto stresa testēšanu nākotnes risku novērtēšanai. Stresa testēšana ļauj identificēt tādus iespējamus notikumus vai iespējamās izmaiņas tirgus nosacījumos, kurām varētu būt negatīva ietekme uz Bankas kapitāla apmēru. Stresa testēšanu Banka veic modelējot situācijas, kas atbilst Bankas saimnieciskās darbības stratēģijas nostādnēm un iespējamajām finanšu tirgus apstākļu izmaiņām. Banka veica kredītriska stresa testēšanu (5 scenāriji), likviditātes riska (6 scenāriji) un procentu likmju riska (1 scenārijs) stresa testēšanu. 2011. gadā kredītriska stresa testēšanas metodika ir būtiski pilnveidota, lai atbilstu "Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvo noteikumu" Nr.38, kas apstiprināti ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes lēmumu (no 20.03.2009), prasībām, ņemot vērā Bankas darbības apjomu un specifiku, proti: Bankas analizē makroekonomisko radītāju izmaiņu ietekmi uz kredītriska apmēru; Banka analizē viena gada laikā un divu gadu laikā paredzētās izmaiņas bilancē, peļņā un pašu kapitālā saskaņā ar Bankas spēkā esošo saimnieciskās darbības attīstības stratēģiju; Bankas veic reversa stresa testēšanu.

Testēšanas rezultāti uz 31.12.2011. apliecina, ka Bankas spēja absorbēt dažādu scenāriju realizācijas negatīvās sekas ir pieņemama.

Papildus informācija par Bankai būtisko risku pārvaldīšanas metodēm ir atspoguļota 2011. gada pārskatā, (21-65 lpp.) un kopš šis publiskošanas nav mainījusies.

Bankas atalgojuma politika un prakse.

Darbinieku amatalgas tiek noteiktas pamatojoties uz Bankas valdes apstiprinātu amatalgu likmju sarakstu, kas definē katram amatam piemērojamo algu apjoma intervālu.

Lēmumu pieņemšanai par darbinieka algas palielināšanu atbilstošajai amatalgai noteiktā intervāla ietvaros, var tikt izmantoti:

- darbinieku regulārās sertifikācijas rezultāti,
- struktūrvienības vadītāja rekomendācijas,
- cita objektīva informācija, ko par darbinieka sasniegtajiem rezultātiem apkopo Bankas personāla inspektore.

Izstrādājot un piemērojot atalgojuma modeļus, Banka nodrošina, ka atalgojuma modelis ne tieši, ne netieši nerada motivāciju darbiniekam pavirši izturēties pret saviem dienesta pienākumiem, vai izmantot savu dienesta stāvokli pretēji Bankas interesēm, tai skaitā neievērojot noteiktos risku ierobežojumus, kā arī citus tiem pielīdzināmos robežnoteikumus, ko definē Bankas politikas, procedūras, vai atbilstošie LR likumdošanas un normatīvie akti.

2011. gadā Bankas valdē ir strādājušas 7 personas. Valdes locekļu atalgojuma apmērs 2011.gadā sastādīja 168 tūkstošus latu un nesatur mainīgo daļu. Citu Bankas riska profilu ietekmējošo darbinieku atalgojuma apmērs 2011.gadā sastādīja 184 tūkstošus latu un nesatur mainīgo daļu.

2011.gadā 74 Bankas riska profilu neietekmējošo darbinieku atalgojums, sastādīja no mainīgas un nemainīgas daļas. Nemainīgo daļu veidoja naudas līdzekļi 496 tūkstoši latu apmērā, savukārt mainīgo daļu veidoja naudas līdzekļi 12 tūkstošu latu apmērā.

2011. gadā nebija gadījumu, kad darbinieki, ar kuriem Banka izbeidza darba tiesiskās attiecības, būtu saņēmuši atlaišanas pabalstus.

Tabula Nr.1. Minimāla kapitāla prasības aprēķina rezultāti uz 31.12.2011. Tūkst. LVL

Minimāla kapitāla prasības veids	Banka	Grupa
Regulējošajās minimāla kapitāla prasības kopā	8260	8356
Kredītriska kapitāla prasība kopā	7676	7687
t.sk. Centrālās valdības vai centrālās bankas	0	0
t.sk. Iestādes	1037	1037
t.sk. Komerksabiedrības	5953	5656
t.sk. Nodrošināts ar nekustamo īpašumu	3	3
t.sk. Kavētie riska darījumi	609	609
t.sk. Citi posteņi	74	382
Tirgus riska kapitāla prasība kopā:	14	89
t.sk. Tirdzniecības portfeļa norēķinu riska kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 2. daļas nosacījumiem.	0	0
t.sk. Tirdzniecības portfeļa darījuma partnera kredītriska kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 3. daļas nosacījumiem.	0	0
t. sk. Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa ārvalstu valūtas riska kapitāla prasība, kas noteikta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 4. daļas nosacījumiem.	14	89
t. sk. Netirdzniecības portfeļa un tirdzniecības portfeļa preču riska kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar MKPA II sadaļas 3. nodaļas 5. daļas nosacījumiem	0	0
Operacionālā riska kapitāla prasība	570	580

Kredītriska mazināšanai Bankas izmantoja finanšu nodrošinājumu.

Tabula Nr.2. Bankas riska darījumu vērtība uz 31.12.2011 pirms un pēc kredītriska mazināšanas (KMM) piemērošanas. Tūkst. LVL

Riska pakāpe	Riska darījumu kategorija	Centrālās valdības vai centrālās bankas	Iestādes	Komerccsa biedrības	Nodrošināts ar nekustāmo īpašumu	Kavētie riska darījumi	Citi posteņi
0%	pirms KMM*	18292		9174			3014
	pēc KMM	18292		11568			3014
20%	pirms KMM		45477				86
	pēc KMM		45477				86
35%	pirms KMM				116		
	pēc KMM				116		
100%	pirms KMM		3864	80932		2180	909
	pēc KMM		3864	77476		2180	909
150%	pirms KMM					4610	
	pēc KMM					4610	